

Proponowana lista zagadnień i proponowany rozkład materiału przedmiotu

Internacjonalizacja komunikacji językowej

1. Zjawiska globalizacji i regionalizacji i ich przejawy kulturowe (zwłaszcza literackie), polityczne, ekonomiczne (Z. Bauman, *Globalizacja. I co z tego dla ludzi wynika*, Warszawa 2006; Z. Bauman, *Ponowoczesność jako źródło cierpień*, Warszawa 2000; George Ritzer, *McDonaldyzacja społeczeństwa*, przeł. Sławomir Magala, Warszawa 1997; Benjamin R. Barber, *Dżihad kontra McŚwiat*, przeł. Hanna Jankowska, Warszawa 2005).
2. Przejawy globalizacji w języku (na przykładzie języka polskiego): internacjonalizacja komunikacji językowej polegająca na coraz silniejszej pozycji współczesnej lingua franca: angielszczyzny; wpływ j. angielskiego na języki narodowe – na język polski: umiędzynarodowienie polszczyzny czy jej zanglicyzowanie? Wprowadzenie pojęć: *komunikacja językowa, internacjonalizacja, pidżin*. (E. Mańczak-Wohlfeld, *Tendencje rozwojowe współczesnych zapożyczeń angielskich w języku polskim*, Kraków 1995; E. Mańczak-Wohlfeld, *Angielsko-polskie kontakty językowe*, Kraków 2006; *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, pod red. Kazimierza Polańskiego, Wrocław-Warszawa-Kraków 1995 (hasła np. *języki kreolskie*)).
3. Problem odróżnienia zapożyczeń od internacjonalizmów: teorie zapożyczeń, różne rodzaje zapożyczeń; przejawy zapożyczeń i internacjonalizacji w polszczyźnie widoczne na poziomie leksykalnym i słowotwórczym (B. Walczak, *Między snobizmem i modą a potrzebami języka czyli o wyrazach obcego pochodzenia w polszczyźnie*, Poznań 1987; D. Buttler, *Język i my*, Warszawa 1988; K. Waszakowa, *Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2005; H. Jadacka, *System słowotwórczy polszczyzny (1945-2000)*, Warszawa 2001; T. Smółkowa, *Neologizmy we współczesnej leksyce polskiej*, Kraków 2001; J. Mackiewicz, *Wyrazy międzynarodowe a kształtowanie się europejskiej ligi*

słownikowej, (w:) *Język a kultura*. t. 7.: *Kontakty języka polskiego z innymi językami na tle kontaktów kulturowych*, pod red. J. Maćkiewicz i J. Siatkowskiego, Wrocław 1992, s. 145-155; J. Maćkiewicz, *Wyrazy międzynarodowe (internacjonalizmy) we współczesnym języku polskim*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 525-533).

4. Historia kontaktów polszczyzny z różnymi językami: historia zapożyczeń w języku polskim od jego początku do XX wieku; wprowadzenie do cyklu zajęć warsztatowo-analitycznych: zagadnienia nr: 5-10 (B. Walczak, *Zarys dziejów języka polskiego*, Poznań 1995 (odpowiednie rozdziały); B. Walczak, *Kontakty polszczyzny z językami niestowiańskimi*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 499-510; J. Rieger, J. Siatkowski, *Kontakty polszczyzny z językami stowiańskimi*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 511-524).
5. Analiza słowników polszczyzny XX-wiecznej i wyszukiwanie w nich zapożyczeń z różnych języków Europy i świata, zatem wyszukiwanie zapożyczeń w systemie leksykalnym polszczyzny. Problem interpretacyjny i dydaktyczny: internacjonalizacja pojmowana jako wpływy różnych języków na polszczyznę w różnych epokach jej rozwoju, co umożliwiło polszczyźnie ewolucję i udział w europejskich i światowych debatach politycznych, naukowych, ekonomicznych, kulturalnych itp. (podstawa materiałowa: *Słownik języka polskiego*, pod red. W. Doroszewskiego, t. I–IX, Warszawa 1958–1969; *Słownik języka polskiego*, pod red. M. Szymczaka, t. I–III, Warszawa 1978–1981; *Słownik współczesnego języka polskiego*, pod red. B. Dunaja, Warszawa 1996; *Inny słownik języka polskiego*, pod red. M. Bańki, t. I–II, Warszawa 2000; *Uniwersalny słownik języka polskiego*, pod red. S. Dubisza, t. I–IV, Warszawa 2003; materiały porównawcze: słowniki dwujęzyczne – tradycyjne, jak i internetowe (na portalach: Ling.pl; Onet.pl; Megasłownik.pl)).
6. Analiza materiałów z prasy z lat 1971-2005 i wyszukiwanie w nich zapożyczeń z różnych języków Europy i świata, zatem wyszukiwanie zapożyczeń w tekstach prasowych publikowanych w języku polskim w ostatnim 30-leciu XX wieku. Problem badawczy i interpretacyjny: obserwacja ilościowa i jakościowa zapożyczeń w autentycznych tekstach prasowych (podstawa materiałowa: *Nowe słownictwo polskie:*

materiały z prasy lat 1971-1981, pod red. D. Tekiel, cz. I–II, Wrocław 1988-1989; *Nowe słownictwo polskie: materiały z prasy lat 1985-1992*, pod red. T. Smólkowej, cz. I–II, Kraków 1998-1999; *Nowe słownictwo polskie: materiały z prasy lat 1993-2000*, pod red. T. Smólkowej, cz. I–IV, Kraków 2004-2006; *Nowe słownictwo polskie: materiały z prasy lat 2001-2005*, pod red. T. Smólkowej, cz. I–II [do litery J], Kraków 2010; materiały porównawcze: słowniki dwujęzyczne – tradycyjne, jak i internetowe (na portalach: Ling.pl; Onet.pl; Megasłownik.pl)).

7. Analiza polskiej prasy najnowszej – XXI-wiecznej – oraz wybranych polskojęzycznych portali internetowych i wyszukiwanie w nich zapożyczeń z różnych języków Europy i świata, zatem wyszukiwanie zapożyczeń w tekstach prasowych publikowanych w języku polskim w pierwszym 10-leciu XXI wieku). Problem badawczy i interpretacyjny: obserwacja ilościowa i jakościowa zapożyczeń w autentycznych tekstach prasowych i internetowych (podstawa materiałowa: najnowsza prasa i Internet; materiały porównawcze: słowniki dwujęzyczne – tradycyjne, jak i internetowe (na portalach: Ling.pl; Onet.pl; Megasłownik.pl)).
8. Zapożyczenia i internacjonalizmy w tekstach artystycznych i naukowych – wybrane przykłady tekstów z II poł. XX w. i początków XXI w. Problem badawczy i interpretacyjny: obserwacja ilościowa i jakościowa zapożyczeń w autentycznych tekstach artystycznych i naukowych (podstawa materiałowa: polska literatura piękna i polskie opracowania naukowe (z zakresu nauk społecznych i humanistycznych, nauk przyrodniczych i nauk ścisłych); materiały porównawcze: słowniki dwujęzyczne – tradycyjne, jak i internetowe (na portalach: Ling.pl; Onet.pl; Megasłownik.pl)).
9. Podsumowanie działań analitycznych: 1) stworzenie „mapy zapożyczeń”: z jakich języków polszczyzna w XX i XXI wieku przyswoiła obce wyrazy i konstrukcje językowe; 2) próba ustalenia stopnia nasycenia współczesnej polszczyzny zapożyczeniami (czego znacznikami jest np. a) stosunek liczby zapożyczeń do liczby wyrazów rodzimy w danej jednostce tekstu lub b) współczynnik występowania zapożyczeń na 100 wyrazów); 3) próba oszacowania umiędzynarodowienia się polszczyźnie współczesnej (obserwacja dekadami); 4) obserwacja przejmowania dominacji angielszczyzny w procesie nasycania zapożyczeniami polszczyzny współczesnej.

10. Wyszukiwanie w zebranych materiale analitycznym – wśród zebranych zapożyczeń – internacjonalizmów w definicyjnym sensie (czyli elementów językowych składających się z rdzeni grecko-rzymskich i obecnych przynajmniej w 3 niespokrewnionych ze sobą językach); problemy interpretacyjne i dydaktyczne: a) próba udowodnienia, że internacjonalizmy współczesne to w coraz większym stopniu anglicyzmy (amerykanizmy) pojawiające się w większości języków świata, w tym w języku polskim; b) próba dowiedzenia, że tradycyjne grecko-łacińskie internacjonalizmy powstają dziś coraz rzadziej, a współcześnie szerzą się struktury z języka angielskiego (amerykańskiego) (inaczej mówiąc: pozycja języka angielskiego – języka globalnego, sprzyjającego globalizacji i poddawanego procesom globalizacji – sprawia, że coraz częściej internacjonalizmy, to po prostu anglicyzmy).
11. Miejsce polszczyzny w globalizującym się świecie i – zwłaszcza – w Unii Europejskiej (język polski to jeden z 23 języków UE); sytuacja polszczyzny poza granicami Polski; wpływ polszczyzny na języki sąsiednie i na języki światowe (B. Walczak, *Język polski na zachodzie*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 537-546; J. Rieger, *Język polski na wschodzie*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 547-560; J. Rieger, *Język polski w Czechach i na Słowacji*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 561-562; A. Pawłowski, *Zadania polskiej polityki językowej w Unii Europejskiej*, (w:) *Polska polityka językowa w Unii Europejskiej*, pod red. J. Warchali i D. Krzyżyk, Katowice 2008, s. 113-147; A. Pawłowski, *Język polski w Unii Europejskiej: szanse i zagrożenia*, „Poradnik Językowy” 2005, zesz. 10; J. Zaczykiewicz, *Pluralizm językowy w Unii Europejskiej a praca tłumaczy*, (w:) *Polska polityka językowa w Unii Europejskiej*, pod red. J. Warchali i D. Krzyżyk, Katowice 2008, s. 148-173).
12. Miejsce i pozycja mniejszości językowych we współczesnej Polsce, we współczesnej kulturze polskiej (*Języki mniejszości i języki regionalne*, pod red. E. Wrocławskiej i J. Zieniukowej, Warszawa 2004; T. Wicherkiewicz, *Języki mniejszościowe i regionalne w Europie – problemy typologii*, (w:) *Języki mniejszości i języki regionalne*, pod red. E. Wrocławskiej i J. Zieniukowej, Warszawa 2004, T. Wicherkiewicz, *Języki regionalne i mniejszościowe w Polsce*, (w:) *Europejska karta języków regionalnych*

lub mniejszościowych – od teorii do praktyki, Warszawa 2005; T. Wicherkiewicz, *Języki regionalne a tożsamość etniczna w Europie*).

13. Internacjonalizacja komunikacji językowej jako przejaw możliwości poznawczych danego języka: absorbcja zapożyczeń i internacjonalizmów umożliwia nawiązywanie do osiągnięć światowej literatury, sztuki i nauki, technologii; porównanie z materiałem zebrany w ramach zagadnień 5-10 (*Język a kultura*. t. 7.: *Kontakty języka polskiego z innymi językami na tle kontaktów kulturowych*, pod red. J. Maćkiewicz i J. Siatkowskiego, Wrocław 1992).
14. Językowy obraz świata jako przejaw tożsamości danej wspólnoty komunikatywnej i jego internacjonalizacja; problem interpretacyjny: czy i jak JOŚ zmienia się pod wpływem zapożyczeń i procesu internacjonalizacji. Porównanie z materiałem zebrany w ramach zagadnień 5-10 (*Język a kultura*. t. 13.: *Językowy obraz świata a kultura*, pod red. A. Dąbrowskiej i J. Anusiewicza, Wrocław 2000; R. Tokarski, *Słownictwo jako interpretacja świata*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 335-362).
15. Stereotypy a poznanie: językowe, kulturowe. Czy i jak stereotypy zmieniają się pod wpływem komunikacji (między)kulturowej? Co można powiedzieć o polskich stereotypach na podstawie porównania ich z materiałem zebrany w ramach zagadnień 5-10 (*Język a kultura*. t. 12.: *Stereotyp jako przedmiot lingwistyki. Teoria, metodologia, analizy empiryczne*, pod red. J. Anusiewicza i J. Bartmińskiego, Wrocław 1998; J. Bartmiński, J. Panasiuk, *Stereotypy językowe*, (w:) *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Wrocław 1993, s. 363-388).